

А.І. Паньківська, І.А. Колісник, А.М. Гоголь
ВНЗ України “Українська медична стоматологічна академія”, м. Полтава

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ У ВИЩИХ МЕДИЧНИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ УКРАЇНИ

У статті проведений аналіз досягнень інтернаціоналізації системи медичної освіти України. викладена точка зору на вирішення виниклих проблем і недоліків.

Ключові слова: інтернаціоналізація, мобільність, адаптація.

Рівень освіти в Україні приваблює все більше іноземних громадян, що зумовлено якісною підготовкою спеціалістів, фундаментальністю знань та доступністю вищої освіти у вищих навчальних закладах (ВНЗ), зокрема в медичних [1, 2]. У свою чергу, навчання іноземних студентів підвищує імідж не лише ВНЗ, але й імідж держави в цілому. Наявність іноземних студентів у вищому навчальному закладі будь-якої країни світу – це вагомий елемент інтеграційного розвитку системи вищої освіти держави, який свідчить про високий рівень якості освіти і престиж вищої школи цієї країни на світовому ринку освітніх послуг. Зростання чисельності студентів-іноземців у вищих навчальних закладах стає однією з важливих ознак інтернаціоналізації освіти [3]. Лише з 2000 р. по 2006 р. кількість іноземних студентів у світі зросла на 54,4% – з 1,9 до 2,9 млн. осіб. Щорічний приріст у середньому становить 7,5%. У 2009 р. частка іноземних студентів у загальній чисельності студентів світу становила близько 2% [5].

Однією з умов інтернаціоналізації освіти є можливість мобільності студентів, запровадження програм по обміну студентами. З метою залучення іноземних студентів на навчання та підтримки певних категорій іноземних студентів уряди країн вдаються до різних заходів – запровадження англійської мови навчання, спрощення візової та цінової політики [4]. З урахуванням прагнення української держави до євроінтеграції, цілком логічним стало приєднання України до Болонської конвенції з метою вдосконалення освітньої діяльності в контексті європейських стандартів. Окрім того, запровадження кредитно-модульної системи освіти сприяє мобільності студентів, що забезпечується спорідненістю навчальних планів, використанням передбаченої Болонською декларацією системи академічних кредитів, яка аналогічна ECTS (Європейській кредитно-трансферній системі). Визначення змістових модулів навчання з кожної дисципліни, узгодження кредитних систем оцінювання досягнень студента повинно стати основою для вільного переміщення студентів, викладачів, менеджерів освіти та дослідників на теренах Європи. Суттєвим також є те, що навчання за спільними програмами може у подальшому полегшити легалізацію дипломів, одержаних випускниками вітчизняних ВНЗ.

Тому перед медичними освітянами постало завдання модернізації навчальних програм відповідно до загальноприйнятих положень європейської медичної освіти, впровадження яких дозволить суттєво розширити можливості ВНЗ України у підготовці конкурентноспроможних лікарів. Вирішення поставленого завдання безпосередньо залежить від змісту навчання і сучасних технологій, за допомогою яких відбувається викладання дисциплін. Не менш важливе значення має кваліфікація викладача, його науково-методична підготовка. Підвищення рівня методичного забезпечення навчального процесу є одним із напрямків удосконалення системи підготовки лікарів-стоматологів. Вирішення цієї складової має певні особливості і труднощі при викладанні стоматологічних дисциплін студентам-іноземцям.

Методики викладання стоматологічних дисциплін у вітчизняних і європейських вищих навчальних закладах довгий час різнилися. Протягом тривалого часу різні школи накопичували свій досвід навчально-методичної роботи. В повній мірі це стосується і навчально-методичного забезпечення занять. Перехід на кредитно-модульну систему навчання потребує зміни стратегії до викладання навчального матеріалу та створення нових навчально-методичних посібників. Особливо гостро ця проблема постає при викладанні предмету англійською мовою, оскільки процес забезпечення їх навчально-методичними матеріалами, які відповідають вимогам міжнародних стандартів, тільки набирає оберти. У цих умовах роль викладача суттєво зростає і він повинен володіти та вміло користуватись світовою базою наукових досягнень зі своєї дисципліни, приймати участь у науково-практичних конференціях на державному і міжнародному рівні.

Ускладнює подачу матеріалу для англійськомовних студентів наявність суттєвих розбіжностей з вітчизняною термінологією щодо визначення нозологічних форм захворювання, їх окремих симптомів та окремо взятих способів лікування. Такі обставини не дозволяють застосувати прямий переклад вітчизняних підручників, навчальних посібників, наукових статей та інших матеріалів на іноземну мову для методичного забезпечення практичних занять англійськомовних студентів. Тому на сьогоднішній день основним джерелом наукової англійськомовної інформації є інтернет-ресурси. Їх структурний аналіз свідчить про те, що в своїй переважній більшості доступні веб-сайти містять інформацію науково-популярного характеру для загалу або матеріали наукових статей, які не відповідають рівню науково-методичного забезпечення навчального процесу у вищій медичній школі. Доступ до підручників світового рівня з розділу хірургічної стоматології обмежений в переважній більшості організаційними та фінансовими перепонами. Тому їх придбання є першочерговою нагальною проблемою на етапі підготовки як методичного забезпечення практичних занять, так і індивідуальної підготовки викладача, підвищення його освітнього рівня.

В той же час, методичні розробки в розділі «Матеріали до практичного заняття» для іноземців, що

навчаються російською мовою укладені з використанням вітчизняних підручників, наукових посібників та власних результатів наукових досліджень їх авторів, матеріали використовуються після прямого літературного перекладу та не відповідають англомовній літературі. Враховуючи те, що студенти-іноземці із однієї країни можуть обрати різні форми навчання – як російськомовну, так і англомовну, то такий підхід до вивчення предмету не можна назвати об'єктивним і виваженим. Цей сценарій методичного забезпечення практичних занять у студентів-іноземців не сприяє підвищенню їх конкурентоспроможності як фахівців за межами України, що зумовлено певними концептуальними відмінностями надання медичної допомоги населенню в різних країнах світу.

Методичне забезпечення практичних занять та індивідуальна підготовка викладача до їх проведення ускладнюється відсутністю в бібліотечному фонді академії фундаментальних підручників з хірургічної стоматології іноземних авторів, що використовуються в навчальному процесі країн ЄС. На наш погляд, потреба сучасної наукової літератури такого плану є вкрай необхідною на етапі створення методичних розробок як для самостійної підготовки студентів, так і для проведення заняття викладачем.

Тому, окрім структурної реорганізації навчального процесу – запровадження Європейської кредитно-трансферної системи (ECTS), необхідно суттєво переглянути його змістовну частину. Для цього викладач повинен володіти достатньою базою матеріалів і знань: мати дані про чинні протоколи (стандарти) надання стоматологічної допомоги (як в Україні, так і за її межами), результати досліджень вітчизняних та іноземних авторів щодо теми заняття, здійснювати порівняльний аналіз ефективності методів профілактики, діагностики та лікування з урахуванням світових новітніх технологічних розробок у хірургічній стоматології. Це потребує від викладача постійного пошуку наукової інформації, її всебічного аналізу і впровадження в навчальний процес. Окрім цього, якість навчального процесу суттєво знижується низьким рівнем мовної підготовки окремих іноземних студентів, що створює певні труднощі при їх самостійній підготовці до практичного заняття.

На наше переконання, у процесі зближення та інтеграції із європейською системою освіти ми повинні зберегти весь позитив національної освітньої школи підготовки лікарів-стоматологів, яка і на сьогоднішній день визнається авторитетною в зарубіжних країнах. З огляду на це, постає необхідність у вивченні змісту освітніх програм з підготовки лікарів-стоматологів в провідних країнах ЄС. Однак освітні програми зі стоматології країн ЄС різняться між собою, тому важко буде раціонально запозичити ту частину матеріалу, яка б дозволила Україні успішно інтегруватися в загальноєвропейський освітній простір і при цьому не втратити національних досягнень та власного обличчя ВНЗ. На нашу думку, слід починати з класифікацій, які є універсальними у порівнянні навчальних програм, і застосувавши їх, уніфікувати викладання дисципліни студентам-іноземцям.

Стосовно підготовки іноземних студентів необхідно зазначити, що процес викладання клінічної дисципліни англійською мовою має певні особливості. Вітчизняний фахівець зі стоматології зазвичай має обмежені можливості для поглиблення та практичного застосування іноземної мови. Найпоширенішими видами діяльності, пов'язаними з використанням іноземної мови є переклад літератури за фахом, реферування текстів, складання резюме за матеріалами власних наукових досліджень. Проте ці види діяльності не гарантують успішності викладання предмету зі спеціальності студентам-іноземцям. Головною проблемою викладача при проведенні практичного заняття є проблеми лексичного характеру при індивідуальному спілкуванні зі студентом, особливо на етапі оцінки якості засвоєння матеріалу. Разом з тим, необхідно зазначити, що англомовні студенти психологічно та організаційно краще підготовлені до кредитно-модульної системи організації навчального процесу, оскільки самостійна робота з підготовки до занять є головною формою їх навчання на етапі отримання середньої освіти.

Відповідно до основного завдання інтернаціоналізації освіти є забезпечення мобільності не лише студентів, а й викладачів. На нашу думку, можливість стажування і викладання у іншому ВНЗ для викладача могла б бути незамінним досвідом як у плані мовленнєвого удосконалення педагогічного процесу, так і здобуття професійних інновацій у практичній діяльності як лікаря. Ускладнює оволодіння матеріалом для студентів і те, що їх кількість на одного викладача складає 10-12 чоловік, в той час як положенням про кредитно-модульну систему навчання передбачено 5-6 студентів на викладача. Така ситуація обмежує час спілкування викладача та студента і сприяє формалізації опитування, де основний акцент оцінювання зводиться до визначення рівня знань на основі тестів.

Висновок

На шляху інтернаціоналізації вищої медичної освіти розв'язано лише незначну частину завдань. Подальший розвиток можливий при вирішенні кардинальних завдань, насамперед, при втручанні державних структур, в першу чергу для вирішення фінансових питань, взаємозв'язків між навчальними закладами різних країн, обміну фахівцями.

Література

1. Адаменко О.В. Підготовка іноземних громадян в Україні як об'єкт педагогічних досліджень / О.В. Адаменко // – К.: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2002. – С. 49-53.
2. Ковальчук Л.Я. Основні тенденції розвитку світової вищої школи. Впровадження сучасних технологій у навчальний процес Тернопільської медичної академії ім. І.Я. Горбачевського: досягнення і перспективи / Л.Я. Ковальчук // Медична освіта. – 2000. – №2. – С. 5-11.
3. Ковальчук Р.Л. Інтернаціоналізація освіти: міжнародно-правовий досвід і національна практика / Р.Л. Ковальчук // – 2011. – Вип. 604. Правознавство. – С. 40-43.
4. Козієвська О.І. Стратегії інтернаціоналізації вищої освіти: міжнародний досвід та українські перспективи / О. І. Козієвська // Вища школа : наук.-практ. вид. – 2012. – № 7. – С. 30-39.
5. Мотунова І.Г. Університет як простір міжкультурного діалогу / І.Г. Мотунова // Вісник ЛНУ ім. Т. Шевченка. – 2011. – № 2. – С. 177-186.

Резюме

ПРОБЛЕМЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ ОБУЧЕНИЯ ИНОСТРАННЫХ СТУДЕНТОВ В ВЫСШИХ МЕДИЦИНСКИХ УЧЕБНЫХ ЗАВЕДЕНИЯХ УКРАИНЫ

Панькевич А.И., Колесник И.А., Гоголь А.М.

В статье проведен анализ достижений интернационализации системы медицинского образования Украины. Изложена точка зрения на решение возникших проблем и недостатков.

Ключевые слова: интернационализация, мобильность, адаптация.

PROBLEMS AND PROSPECTS OF TEACHING FOREIGN STUDENTS IN HIGHER MEDICAL INSTITUTES OF UKRAINE

Pankevych A.I., Kolesnik I.A., Gogol A.M.

The analysis of the achievements of the internationalization of the medical education system in Ukraine and point of view to solve the problems and shortcomings are presented in this article.

Keywords: educational internationalization, student's mobility, curriculum adaptation.

УДК 378.4.147:613] – 057.875 – 054.6

И.В. Пап

Гродненский государственный медицинский университет, г. Гродно

ОРГАНИЗАЦИЯ УЧЕБНОГО ПРОЦЕССА В МЕДИЦИНСКОМ УНИВЕРСИТЕТЕ ПО ПРЕДМЕТУ «ОБЩАЯ ГИГИЕНА» НА ФАКУЛЬТЕТЕ ИНОСТРАННЫХ УЧАЩИХСЯ С ИСПОЛЬЗОВАНИЕМ АДАПТИРОВАННОЙ ФОРМЫ УЧЕБНЫХ МАСТЕРСКИХ

Способ организации деятельности учащихся в составе малых групп при участии преподавателя, инициирующего поисковый характер деятельности учеников, разработанный французскими педагогами, адаптирован автором статьи к преподаванию в студенческих группах. В данной работе на примере проведения практических занятий по предмету «общая гигиена» на факультете иностранных учащихся показана возможность использования адаптированной формы учебных мастерских в организации учебного процесса в медицинском университете.

Ключевые слова: практические занятия, общая гигиена, иностранные студенты, методика, учебные мастерские.

Интернационализация высшего медицинского образования – одна из самых приоритетных задач, стоящих перед каждым учебным заведением, обучающих зарубежных граждан.

Основным звеном в решении ее является построение учебного процесса так, чтобы студенты из разных стран могли одинаково воспринимать материал, использовать его в построении последовательной системы анализа с целью выработки навыков клинического мышления. Во время занятий важно обеспечить студенту безборьберную среду, психоэмоциональный комфорт.

В ходе учебного процесса особое значение принадлежит обучению будущего медицинского специалиста самоанализу и оперативности принимаемых решений.

Однако работа с иностранными студентами предполагает ряд сложностей. Имеют значение языковой барьер, разный уровень осведомленности и подготовленности в рамках среднего образования, зависящие от страны прибытия студента, свои коррективы вносят особенности менталитета и традиций. Актуальным остается разработка новых приемов и методик преподавания медицинских предметов иностранным студентам в высших медицинских учебных заведениях.

Целью работы было показать возможность использования адаптированной формы учебных мастерских в организации учебного процесса в медицинском университете на примере проведения практических занятий по предмету «общая гигиена» на факультете иностранных учащихся.

Материал и методы исследования. В организации практических занятий в ходе учебного процесса при изучении иностранными студентами общей гигиены в Гродненском государственном медицинском университете успешно используется такая форма проведения как учебные мастерские, разработанная французскими педагогами [1,2]. Это способ организации деятельности учащихся в составе малых групп (4-6 человек), при участии преподавателя инициирующего поисковый характер деятельности учеников нами адаптирован к преподаванию в студенческих группах.

Занятие проходит следующие этапы: индукция, создание эмоционального настроя, личного отношения к предмету обсуждения; самоконструкция – индивидуальное создание гипотезы, социоконструкция- построение этих элементов группой; афиширование – знакомство с схемами, заключениями, работами каждого члена группы; разрыв – внутреннее осознание всеми членами группы неполноты или несоответствия своего прежнего знания – новому, внутренний эмоциональный конфликт, ведущий к углублению в проблему, к поиску ответов, сверке нового знания с научным источником (для этого студенту дается 2-5 минуты для сверки своих данных). Последний этап – рефлексия, где каждый для себя отвечает на вопрос, трудно ли было справиться с предложенной ситуацией или задачей, надо мне это или нет, понравился мне этот пример или нет, какая аргументация была самой удачной и доступной.

Таким образом, закрепляется самое значимое, что необходимо было уяснить с занятия. Основной принцип мастерской в том, что материал подается фрагментами, преподаватель и учащийся равны в поиске знаний. Итог урока мастерской – творческие работы учащихся.

Результаты исследования и их обсуждение. Такая форма проведения занятия направлена на повышение уровня развития интеллектуальных способностей и внутренней мотивации на учебную деятельность.